

meer Welzijn, een kwestie
van goede relaties tussen
politiek en werkveld.

Memorandum 2014

Inleiding	03
Oplossingen voor zorg- en opvangtekorten	04
Bijkomende bronnen van financiering	04
Wachtlijsten vragen blijvende inspanningen	04
Nood aan nieuwe infrastructuur	05
Vermaatschappelijking van zorg en welzijn	05
Zorgvernieuwing	06
Trajecten op maat	06
Inclusie	06
Persoonsvolgende financiering personen met een handicap	06
Ruimte voor innovatie	07
Aandacht voor integriteit en veiligheid	07
Positie van het middenveld en de voorzieningen	08
Samen ondernemer in welzijn	08
Een regelluw kader	08
Vrijwilligers inzetten	08
Stimulansen voor samenwerken	09
Het particulier initiatief in de non-profit is een sterke partner	09
Kostendeckende financiering en voldoende personeel	11
Stop de nul-indexering	11
Instroom en retentie	11
Arbeidstijden	12
Bevoegdheidsverdeling	13
Verzelfstandiging	13
Financiering	13
Welzijn, gezondheid en gezin: een logisch trio	14
Het 10-puntenprogramma van het Vlaams Welzijnsverbond	15

Inleiding

Het Vlaams Welzijnsverbond, de grootste koepelorganisatie voor de Vlaamse welzijnssectoren, heeft met het oog op de verkiezingen in 2014 een aantal standpunten en vragen samengebracht en deze vertrekken vanuit de specifieke kennis, ervaring en visie van de verschillende welzijnssectoren. In onze zorg voor welzijn gaan we uit van de unieke waarde van elke persoon, of het nu om een persoon met een handicap gaat, iemand uit een gebroken gezin of een problematische opvoedingssituatie, of een slachtoffer van misbruik of geweld, en pleiten we voor zorg op maat, inclusie en samenwerking. Essentiële waarden hierbij zijn: respect voor ieders eigenheid, gelijkwaardigheid, geloof in groei en ontwikkeling en in de eigen kracht, verbondenheid in zorg, duurzaamheid in relaties, belangeloze inzet én verantwoordelijkheid.

De Vlaamse welzijnssectoren worden geconfronteerd met groeiende noden. Een oplossing kan alleen gevonden worden via een goede samenwerking tussen voorzieningen en de Vlaamse, Federale en Europese politiek. Samen willen we werken aan de nodige vernieuwing. Dit kan alleen gerealiseerd worden via goed ondernemerschap in welzijn. Hierbij vertrekken we van een gezamenlijke opdracht tussen overheid en vrij initiatief en lopen we de markt niet achterna. De Vlaamse, Federale en Europese overheid moet de zorg voor welzijn stimuleren. Dit kan niet zonder substantiële middelen: budgetten, jobs, werkingstoelagen, infrastructuursubsidies... De zesde staatshervorming brengt bijkomende uitdagingen met zich mee.

Oplossingen voor zorg- en opvangtekorten

BIJKOMENDE BRONNEN VAN FINANCIERING

Ondanks de huidige economische situatie moet de overheid blijvend zijn verantwoordelijkheid opnemen. Tegelijk moet ook gezocht worden naar andere bronnen van financiering. Naast een uitbreiding van de Vlaamse zorgverzekering denken we aan een systeem van inkomensgerelateerde bijdrage, gekoppeld aan een maximumfactuur. Uit een webenquête van het Vlaams Welzijnsverbond in het voorjaar bleek driekwart van de deelnemers positief te staan tegenover het verdubbelen van de bijdrage voor de Vlaamse Zorgverzekering “om de meest dringende noden in de zorg voor personen met een handicap, jongeren en in de kinderopvang te lenigen”, mits er rekening wordt gehouden met sociale correcties. Hierdoor komt 150 miljoen euro vrij voor de stijgende zorgnoden. De groeiende zorgnood vraagt bijkomende middelen en de voorzieningen worden ook geconfronteerd met toenemende overheidsverplichtingen zonder dat daar een financiering tegenover staat (bv. de wet op de overheidsopdrachten, elektronisch dossier, ...). Ook in het kader van de zesde staatshervorming pleit het Vlaams Welzijnsverbond voor een algemene universele basisverzekering als Vlaamse volksverzekering.

WACHTLIJSTEN VRAGEN BLIJVENDE INSPANNINGEN

De wachtlijsten zijn geen nieuw fenomeen. Binnen de sector personen met een handicap stonden eind 2012 ongeveer 21.000 personen op een wachtlijst en in de sector bijzondere jeugdbijstand waren dat er ongeveer 4.500. Op basis van de Ikaros-databank wordt een toename van 8,1% kinderen onder de 3 jaar verwacht tussen 2009 en 2015 in het Vlaams Gewest¹. Ook de vraag naar opvang voor schoolgaande kinderen zal dus alleen maar verder stijgen. De plannen van de overheid voor de kinderopvang zijn echter ambitieus. Meer kwaliteit en een kinderopvangplaats voor alle kinderen tegen 2020 vragen volgens onze berekeningen 300 miljoen euro. Binnen de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG) is er een wachtlijst voor mobiele begeleidingen, variërend van 3 tot 12 maand en is er in sommige regio's geen of amper nog een (residentieel) aanbod.

Een oplossing hiervoor kan niet alleen via residentiële weg; er moet ook verder geïnvesteerd worden in ambulante en mobiele begeleiding. Naast meer middelen, moeten we ook durven zoeken naar een andere (flexibele) aanpak of inzetten op een combinatie van systemen. We merken dat de druk op de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp enorm toeneemt en nog meer zal stijgen met de toegangspoort. De effecten van integrale jeugdhulp moeten duidelijk zijn en moeten worden gemonitord. We hebben in de toekomst nood aan andere, meer flexibele modellen dan de huidige programmatiemodellen. Zorgprognoses (zie SAR-advies 7/11/11) geven ons op een flexibele en meer continue wijze zicht op de evoluties van behoeften en ontwikkelingen in het aanbod. De overheid moet daarbij verzekeren dat de aangeboden (professionele en informele) zorg voldoet aan de criteria van maatschappelijk verantwoorde zorg, zijnde kwaliteit, prestatie, rechtvaardigheid, relevantie en toegankelijkheid

¹ Cijfers van Kind en Gezin, 2011

(SAR-advies 27/01/11). Zo lang er wachtlijsten zijn, moeten er prioriteiten gesteld worden. Het Vlaams Welzijnsverbond vindt het cruciaal dat de aanbieders van zorg en welzijn betrokken worden bij het uittekenen van de prioriteiten. Het nieuwe decreet kinderopvang voorziet in voorrangregels, afhankelijk van de werksituatie of de hogere kwetsbaarheid van het gezin. CKG's die rechtstreeks toegankelijk zijn, beslissen dit zelf in samenspraak met de cliënt.

NOOD AAN NIEUWE INFRASTRUCTUUR

Gezien de stijgende noden, heeft de welzijnssector behoefte aan (kwantitatieve en kwalitatieve) uitbreiding en nieuwe infrastructuur. Daarnaast zijn ook middelen nodig om de bestaande infrastructuur op peil te houden. De ouderdomsindicator (dit is de boekwaarde t.o.v. de aanschaffingswaarde) bedraagt over de sectoren heen gemiddeld 53%. Daarnaast merken wij op dat vzw's vaak uit de boot vallen als het gaat over subsidies in het kader van energie. Dit moet ook openstaan voor vzw's aangezien energie-aanpassingen op lange termijn voordelen genereren. Investerings zijn continu nodig om de waarde stabiel te houden en de continuïteit van de dienstverlening te garanderen.

De huidige budgetten voor nieuwbouw en vervanging moeten minstens behouden blijven. De 30 miljoen euro die per jaar binnen de alternatieve VIPA voor de sector personen met een handicap voorzien is, volstond in 2012 niet, waardoor heel wat dossiers noodgedwongen doorgeschoven werden naar 2013, wat op zijn beurt voor problemen zorgt in 2013. Wij benadrukken het belang van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA), maar de werking moet wel aangepast worden aan de nieuwe regelgeving, zoals het modulair werken binnen de bijzondere jeugdhulp en de CKG's en persoonsvolgende financiering binnen de sector personen met een handicap. Daarnaast worden de voorwaarden om te bouwen steeds strenger, maar hiervoor worden geen extra middelen voorzien. Wij vragen dat de overheid hier aandacht voor heeft.

Ook de gewone huurmarkt en sociale huisvesting bieden kansen als een oplossing gevonden wordt voor enkele knelpunten. Zo verliezen personen met een handicap die samen een studio huren nu een deel van hun inkomensvervangende tegemoetkoming. Zij zouden hun rechten moeten kunnen behouden, ongeacht hun woonvorm. Verder willen wij dat de overheid het lokaal doelgroepenbeleid in beeld brengt bij het decreet wonen-welzijn.

Steeds meer spelen coöperatieve vennootschappen, die niet op winst gericht zijn, een rol, bijvoorbeeld door kapitaal bijeen te brengen om een nieuwbouw te realiseren, enz. Door samenwerking in coöperatief verband (verenigingen en private personen) kunnen kosten verminderd worden, zonder verlies van kwaliteit. Coöperaties bieden ons heel wat mogelijkheden en zien wij als antwoord op de commercialisering.

VERMAATSCHAPPELIJING VAN ZORG EN WELZIJN

Vermaatschappelijking van zorg en welzijn is een lovenswaardige en positieve ontwikkeling, zolang dit niet leidt tot een grotere belasting voor de nu reeds overbelaste mantelzorgers. Daarnaast kan het niet zijn dat eerst alle krachten uit het netwerk moeten worden uitput, vooraleer men terecht kan in een voorziening. Vermaatschappelijking moet dus een vrije keuze blijven. Zowel professionele zorgverleners als vrijwilligers proberen de draagkracht en de kansen van de gebruikers te verhogen.

Wij stippen ook het belang van het netwerk aan. Hulpverleners moeten hier ten volle gebruik van maken, want hier zitten ook veel kansen. Vermaatschappelijking mag echter niet leiden tot een overheid die alles afschuift op de burger en mag tevens geen besparing inhouden. Vragen dat de samenleving meer engagementen opneemt, is ok, zolang de overheid ook zijn engagementen behoudt. Wij pleiten voor een gedeelde verantwoordelijkheid.

TRAJECTEN OP MAAT

Wij botsen vaak op belemmeringen in de regelgeving, waardoor een traject op maat voor iedere cliënt, bewoner of gebruiker niet mogelijk is. Nochtans zijn er voorbeelden waar dit wel kan. We denken in dit verband aan het concept W^2 van de Vlaamse overheid. Door samenwerking tussen de departementen werk en welzijn ontstaan nieuwe synergiën ten voordele van personen met een handicap. Het Vlaams Welzijnsverbond vraagt dat dit concept in de volgende legislatuur helemaal uitgevoerd wordt. Ook de arbeidszorginitiatieven moeten hierbij betrokken worden. Bovendien moeten er middelen voorzien worden om de uitgetekende trajecten in het concept te realiseren.

Het decreet Integrale Jeugdhulp leidt tot aanpassingen in de sectorale wetgeving en draagt bij tot trajecten op maat. Zowel voor W^2 als voor Integrale Jeugdhulp is het concept afgerond en moeten beiden nog verder concreet uitgewerkt worden in de praktijk.

INCLUSIE

Inclusie en volwaardig burgerschap zijn twee centrale concepten in het verdrag van de VN over de rechten van personen met een handicap en in het Vlaams beleid, zoals geformuleerd in het Perspectiefplan 2020. De inclusieve maatschappij en het volwaardig burgerschap hebben verregaande gevolgen voor alle leden en geledingen van de samenleving en is een opdracht van vele stakeholders: de overheden, lokaal beleid, het netwerk van de cliënt, de cliënt zelf, professionele hulpverleners, het bevoegde agentschap... en iedere burger. Samen kunnen ze de barrières voor maatschappelijke participatie, zoals armoede, sociale ongelijkheid en andere vormen van uitsluiting, bestrijden. We denken bijvoorbeeld aan kinderen met een handicap die kansen moeten krijgen in het gewone onderwijs en de kinderopvang of aan jongeren aan de rand van de samenleving, die extra ondersteuning moeten krijgen om zich te integreren in de samenleving. We vragen voldoende beleidsondersteuning voor een inclusief Vlaanderen.

PERSOONSVOLGENDE FINANCIERING PERSONEN MET EEN HANDICAP

De persoonsvolgende financiering binnen de sector personen met een handicap moet leiden tot meer vraaggestuurde ondersteuning. De regie is in handen van de gebruiker. We pleiten voor een eenvoudig en transparant systeem, dat vertrekt vanuit de ondersteuningsnood en zorgzwaarte-gerelateerd is. Wanneer de context of de zorggraad wijzigt, moet het budget flexibel aangepast kunnen worden. We moeten er in dit systeem over waken dat de minder mondige gebruikers en de zwaarste zorgbehoevenden niet uit de boot vallen. Een kritische monitoring dringt zich hier op. De overheid mag via persoonsvolgende financiering niet alles afschuiven op de gebruikers of toevertrouwen aan de markt.

Het Vlaams Welzijnsverbond vraagt ook aandacht voor de rechtszekerheid van de zorgaanbieders, zodat ze hun engagementen (onder andere naar het personeel) kunnen nakomen. De reële anciënniteit van de medewerkers en de organisatiegebonden kosten moeten volledig worden vergoed voor non-profit organisaties. Wij pleiten voor een stapsgewijze en doordachte invoering, eerst in de volwassenzorg en in een tweede fase bij de minderjarigenzorg. Dat kan via

projecten zoals de multifunctionele centra. Het systeem moet voldoende regelluw zijn, zodat er soepel op vragen van mensen kan worden ingegaan en er ruimte is voor “samen ondernemen in de zorg”.

Met het basisondersteuningsbudget wordt een eerste aanzet gemaakt op een recht op zorg. Hiervoor moeten middelen voorzien worden. Het basisondersteuningsbudget is echter geen afdoende oplossing voor de vragen van iedereen. Daarom vragen wij een budgettair groeipad voor handicapspecifieke rechtstreeks en niet-rechtstreeks toegankelijke hulp. De financiële groeipaden die nodig zijn voor het basisondersteuningsbudget, de rechtstreeks toegankelijke hulp en de persoonsvolgende financiering mogen elkaar niet beconcurreren.

RUIMTE VOOR INNOVATIE

Welzijnsvoorzieningen werken aan innovatie: welzijnswerkers gaan dagelijks op zoek naar een aangepaste aanpak. Complexere vragen en hogere verwachtingen van gebruikers vragen om constante verandering. De overheid moet dit erkennen en moet hier budgetten voor inzetten. Het hoeft hierbij niet onmiddellijk over een grootschalig project te gaan en het is belangrijk dat stap voor stap gewerkt wordt. Een mooi voorbeeld hiervan is het experimenteel modulair kader in de bijzondere jeugdzorg. Elke sector moet een budget krijgen om aan zorginnovatie te doen en de regelgeving moet zorginnovatie ondersteunen. Zorgtechnologie kan een kans bieden om de wachtlijsten te helpen reduceren. Voor zorgtechnologie is echter ook budget nodig. Technologie zet de poorten open naar een meer efficiëntere zorg.

De Europese structuurfondsen voorzien in belangrijke middelen voor onderzoek relevant voor onze sectoren. De sociale sectoractoren hebben echter onvoldoende toegang tot deze budgetten. Wij merken echter ook dat er 30% minder middelen beschikbaar zijn t.o.v. de vorige periode. In de voorbije programmaperiode werd vanuit de socialprofitsectoren relatief weinig van deze fondsen een gebruik gemaakt. Wij vragen de overheid om na te gaan of deze fondsen wel toegankelijk genoeg zijn en of de aanvraagprocedures eenvoudiger kunnen.

AANDACHT VOOR INTEGRITEIT EN VEILIGHEID

We worden helaas geregeld geconfronteerd met verhalen van slachtoffers van fysiek en emotioneel geweld of van seksueel misbruik in voorzieningen. Het Vlaams Welzijnsverbond vindt het belangrijk voor de slachtoffers én de sector om hierin open kaart te spelen. Wij vinden dat de Vlaamse overheid hier ook een rol in heeft. Wij veroordelen uitdrukkelijk elke vorm van geweld en wij moeten er alles aan doen om het te vermijden. In ons ethisch advies over omgaan met vermoedens van seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben we hierover in 2004 reeds duidelijke aanbevelingen (duidelijke afspraken maken, een open communicatief klimaat, uitgaan van een positieve visie op seksualiteit en lichamelijke in de zorg,...) gedaan. Bespreekbaarheid en het belang van vertrouwensrelaties zijn hierbij cruciaal.

Slachtoffers van misbruik en geweld hebben nood aan betrouwbare hulpverleners en het is belangrijk dat zij erkend worden en zo de mogelijkheid krijgen om hun verleden te verwerken. Belangrijk is eveneens om contextversterkend te gaan werken.

Via het meldpunt 1712 is alvast een eerste stap in de goede richting gezet. De Vlaamse overheid heeft reeds ingezet op een expertengroep grensoverschrijdend gedrag, maar wij vragen de Vlaamse overheid om ook in te zetten op wetenschappelijk onderzoek. Dit onderzoek kan een bijdrage leveren door het misbruik in kaart te brengen, zodat er de nodige lessen uitgetrokken kunnen worden met het oog op de toekomst van goede hulpverlening.

Positie van het middenveld en de voorzieningen

SAMEN ONDERNEMER IN WELZIJN

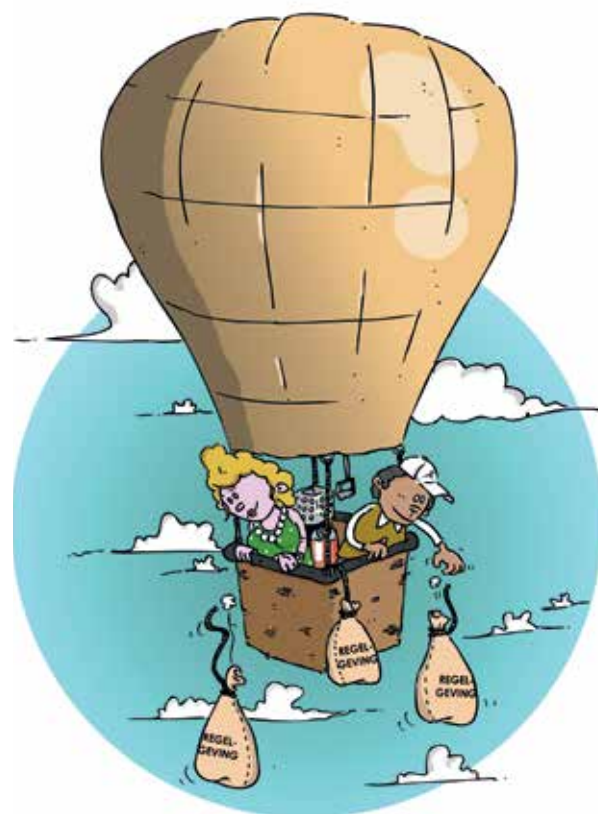
Door welzijnsgericht te ondernemen, bevorderen voorzieningen niet alleen het welzijn van het individu, maar dragen ze ook bij tot het algemeen welzijn in de samenleving. Ook profit-ondernemingen claimen de kwalificatie 'sociaal ondernemerschap', maar voor ondernemers in welzijn is de sociale meerwaarde het hoofddoel van de organisatie. Middelen, processen en management worden hiervoor doelgericht ingezet.

Ondernemers in welzijn zijn er zich van bewust dat de maatschappelijke evoluties een impact hebben op het welzijn van mensen. Door hun betrokkenheid op de problemen van mensen ontdekken zij mechanismen van sociale uitsluiting en ontmoeten zij groepen die niet meer mogen, kunnen of willen meedoen met de maatschappij. Ondernemers in welzijn zoeken hiervoor op een innovatieve manier naar oplossingen, en dit zowel actief als proactief. Het middenveld houdt hierbij de vinger aan de pols en het is dan ook belangrijk dat het op een actieve en gestructureerde manier betrokken wordt op alle beleidsniveaus. Dit verstevigt bovendien het draagvlak en verhoogt de efficiëntie van het overheidsbeleid. Op deze manier wordt een gezamenlijke verantwoordelijkheid gerealiseerd: een partnerschap voor welzijn!

EEN REGELLUW KADER

Voor een performant 'ondernemerschap' in zorg en welzijn, vragen we van de overheid minder (strikte) regels. Wij vragen het vertrouwen om zelf de hulpverlening op een kwaliteitsvolle manier te kunnen organiseren. Het kwaliteitsdecreet 2003 biedt een kader om te werken aan een continue verbetering van de kwaliteit. Tegelijk spoort het de voorzieningen ertoe aan om verantwoording af te leggen en een eerlijke, open communicatie met alle betrokkenen daarover te voeren. Iedereen neemt in dit verhaal zijn verantwoordelijkheid op, in het bijzonder ook de raad van bestuur. Een goed professioneel bestuur is in deze cruciaal. Terecht vraagt de overheid dat de voorzieningen een expliciet en aantoonbaar beleid voeren inzake goed bestuur. Eerder dan daarin regulerend op te treden, dient de overheid in te zetten op het verhogen van professionaliteit binnen de voorziening op alle niveaus en dat vergt bijkomende inspanningen.

Tegelijk merken we dat met het experimenteel modulair kader binnen de bijzondere jeugdbijstand een deregulering op gang komt. Eenzelfde beweging zien we binnen het VAPH met de multifunctionele centra. Wij denken dat goed overlegde beheersovereenkomsten hiertoe een instrument kunnen zijn. Het is geen goede zaak dat de overheid, n.a.v. incidenten, via steeds nieuwe regels probeert brandjes te blussen.

Voorts vragen wij aan de overheid om de regelgeving van de diverse agentschappen beter op elkaar af te stemmen, anders botsen we op belemmeringen (bv. zorg op maat leveren, samenwerken,...). Binnen de werking van een voorziening is ook het betrekken van een ervaringsdeskundige belangrijk.

VRIJWILLIGERS INZETTEN

Naast de reguliere hulpverlening ontstaan nieuwe initiatieven, die veel minder aan regels onderworpen zijn en die precies daarom veel beter functioneren. Dat zijn bijna allemaal vrijwilligersorganisaties. Doordat ze ontsnappen aan de regel drift, kunnen ze een hoog cliënt-hulpverlenerscontact realiseren, waardoor ze niet alleen een hoger 'rendement' hebben, maar ook meer plezier in hun werk. Er moet meer ingezet worden op vrijwilligerswerk. Daarom moeten de voorzieningen en de vrijwilligersorganisaties extra middelen ontvangen voor de begeleiding. Wij vragen dat de overheid de samenwerking tussen professionele organisaties en autonome vrijwilligersorganisaties stimuleert. Wij vinden ook dat er inspanningen moeten geleverd worden om over beleidsniveaus en beleidsdomeinen heen rond vrijwilligerswerk te werken. Binnen de werking van een voorziening is ook het betrekken van een ervaringsdeskundige belangrijk.

STIMULANSEN VOOR SAMENWERKEN

Uit een bevraging van het Vlaams Welzijnsverbond blijkt dat reeds 77% van de ledenvoorzieningen deel uitmaken van een samenwerkingsverband. Er wordt voornamelijk samengewerkt rond ICT, vorming, training en opleiding, kwaliteitsbeleid, algemeen en HR-management. Op deze manier realiseert men meer efficiëntie en kostenbesparing, uitwisseling van kennis en informatie, en de mogelijkheid tot specialisatie. De overheden promoten samenwerking maar belemmeren ze ook door bepaalde reglementering en wetgeving, zoals BTW, uitwisseling van personeel, enz. Wij vragen de overheid dat er over sectoren heen wordt samengewerkt, want zo ontstaan duurzame successen. In het kader van ondernemerschap willen we ook partners uit de profitsector betrekken bij de eigen werking. Samenwerking moet op vrijwillige basis gebeuren en mag niet opgelegd worden door de overheid.

Daarnaast is er ook een belangrijke samenwerking tussen het Vlaams Welzijnsverbond en diverse partners. In dit kader verwijzen wij o.a. naar het Kenniscentrum Sociaal Europa (KCSE). Het KCSE is een belangrijke partner in het ondersteunen bij het Europese beleid. Deze werking moet gedragen worden. Via een samenwerking tussen het KCSE, het agentschap Jongerenwelzijn en het Vlaams Welzijnsverbond wordt het European Platform on Special Youth Care opgericht. Verder verwijzen wij ook naar European Association of Service Providers for Persons with Disabilities (EASPD), als waardevolle samenwerking op Europees vlak. Deze werking moet positief erkend worden door de Vlaamse overheid en deelname van agentschappen is dan ook opportuun.

Voor de kinderopvang is er reeds een start gemaakt inzake samenwerken met de lokale besturen. Deze samenwerking zal groeien tot een lokaal loket. Dit kan maar goed verlopen als de rol van de lokale besturen duidelijk zal zijn. We vragen aan de Vlaamse overheid een duidelijkere scheiding tussen actor en regisseur. Al te vaak worden deze rollen verward. Het particulier initiatief mag niet gediscrimineerd worden door initiatieven die lokale besturen nemen. Daarnaast hebben de actoren nood aan een goed kader. De Vlaamse overheid moet het evenwaardig partnerschap in overleg en organisatie van de private non-profit blijven ondersteunen.

HET PARTICULIER INITIATIEF IN DE NON-PROFIT IS EEN STERKE PARTNER

Marktwerking slaat op een handelingsorganisatie die gekenmerkt wordt door keuzevrijheid van de cliënt en het spel van vraag en aanbod. Commercialisering baseert zich op de marktwerking, maar voegt er winstogmerk en vrije prijszetting aan toe.

Het Vlaams Welzijnsverbond verdedigt het particulier initiatief in de non-profitsector. Wij zijn geen voorstander van commercialisering in de zorg. Een ondernemer in welzijn baseert zijn beslissingen niet op de realisatie van winst, maar streeft naar continuïteit en de realisatie van meer welzijn voor de gebruiker. In samenspraak met de overheid, gebruikers en aanbieders wordt bekeken welke zorg moet aangeboden worden en hoe de gebruikers de beste toegang tot die zorg kunnen krijgen. Binnen die afspraken krijgen zorgvoorzieningen initiatiefrecht en ruimte om diensten aan te bieden. Tegenover dat initiatiefrecht staat de plicht van deugdelijk bestuur en loyaliteit tegenover de overheid.

In Vlaanderen zijn er op dit moment twee welzijnssectoren waarin commerciële aanbieders actief zijn: de ouderenzorg en de kinderopvang. Het is zeer de vraag of commercialisering de efficiëntie en keuzevrijheid zal stimuleren en het aanbod zal vergroten, of dat er eerder kwaliteitsverlies zal optreden omdat commerciële aanbieders in de eerste plaats streven naar winst voor hun aandeelhouders. Het Vlaams Welzijnsverbond pleit ervoor dat het particulier initiatief in de non-profit de bevoorrechte partner van de overheid blijft. Als rechtspersonen verkiezen wij de vzw en de coöperatieve vennootschap met sociaal oogmerk.

Kostendekkende financiering en voldoende personeel

STOP DE NUL-INDEXERING

Door besparingen van de Vlaamse overheid loopt de gehele Vlaamse welzijnssector 30 miljoen euro mis. Uit onze laatste financiële analyses blijkt dat 88% van de voorzieningen voor de periode 2011-2013 geconfronteerd worden met een negatieve evolutie van het werkingsresultaat. 1 voorziening op 4 zal in het rood eindigen. Men probeert dit vooral te compenseren door te besparen op investeringen, maar 40% van de voorzieningen is bovendien genoodzaakt om de tewerkstelling af te bouwen. Dit zorgt voor een hogere werkdruk en heeft uiteraard ook invloed op de kwaliteit van de dienstverlening. Kosten die men kan toewijzen aan de gebruiker worden meer doorgerekend, en budgetten voor voeding en ontspanning worden bevroren. Al deze maatregelen kunnen niet vermijden dat de sector met grote problemen zit: “Een verlies van 6% werkingssubsidie werk je niet weg zonder te raken aan je opdracht.” Daarom vraagt het Vlaams Welzijnsverbond dat de Vlaamse regering niet meer raakt aan de werkingsmiddelen van de voorzieningen en de verloren 6% compenseert.

Vandaag staan allerlei overheidsplannen op stapel: de uitvoering van het decreet kinderopvang, de zorggarantie en persoonsvolgende financiering voor de personen met een handicap, de integrale jeugdhulp met de nieuwe toegangspoort, werken met modules van hulp, enz. Dit alles vraagt veel energie van de medewerkers en een positief klimaat van samenwerking tussen de overheid en de sector. Er mogen geen nieuwe maatregelen komen die extra kosten veroorzaken zonder dat daar extra subsidie tegenover staat. De Vlaamse regering moet de subsidiëring van de voorzieningen afstemmen op de kostenstructuur. Een monitoring en opvolging van de kostenevolutie dringt zich op! Nu reeds vragen we steun voor initiatieven van samenaankoop.

INSTROOM EN RETENTIE

Om voldoende personeel te kunnen rekruteren, moeten o.a. de arbeidsvoorwaarden aantrekkelijk zijn. Bij de voorbereiding van een regeerprogramma en de hieraan verbonden budgettaire programmatie voor de periode 2014-2019 dient rekening gehouden te worden met het afsluiten van het volgende Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de socialprofitsectoren. Samen met Verso vragen wij dat het perspectief voor een volgend Vlaams Intersectoraal Akkoord in het volgend Vlaams regeerprogramma wordt opgenomen. Cruciale elementen: optimalisatie van het arbeidsvolume, uitbouwen van de tweede pensioenpijler, uitwerken van een aangepast functieclassificatiesysteem, sociaal ondernemerschap versterken en de sociale programmatie.

Welzijnsvoorzieningen worden geconfronteerd met een dreigend rekruteringsprobleem. Er zijn op dit moment onvoldoende schoolverlaters om de uitstroom van oudere personeelsleden op te vangen. Het beschikbare arbeidsvolume op niveau van de voorziening moet optimaal worden ingezet. Een evaluatie van de arbeidsduurvermindering past in dit kader. Werkgevers moeten proberen om 50-plussers langer aan de slag te houden. Zij beschikken immers over

een schat aan ervaring. De overheid dient een kader te creëren om een flexibele inzet van mensen, jobrotatie, het langer aan de slag blijven...mogelijk te maken. Dit moet gebeuren door flexibeler met de wet- en regelgeving om te gaan, het management van de voorzieningen te versterken, de mogelijkheid te creëren om ook in voorzieningen incentives te geven aan medewerkers, samenwerking tussen voorzieningen te stimuleren, te werken aan positievere beeldvorming van de sector, ... Vandaag wordt via de actie www.ikgaervoor.be al een grote inspanning geleverd om mensen naar de welzijnssector te leiden. De Dag van de Zorg en de talrijke VDAB-inspanningen leveren mooie resultaten, maar de druk op de arbeidsmarkt blijft groot.

De regelgeving mag niet alleen meer uitgaan van diploma-vereisten, maar ook ruimte scheppen voor personeel dat de nodige beroepservaring heeft en dat kan bewijzen (bijvoorbeeld via Elders Verworven Competenties - EVC) of met buitenlandse diploma's. Ook via vrijwillige inzet in voorzieningen kan men competenties verwerven, en medewerkers kunnen vaak ook 'on the job' opgeleid worden. Voor bepaalde functies zullen bepaalde diploma's steeds van belang blijven.

Voorzieningen moeten ruimte krijgen om hun personeelsbeleid zelf in te vullen. In het kader van de regulering kan de overheid bepalen dat een bepaald percentage (70%) van de subsidie-enveloppe minimaal besteed moet worden aan personeel.

Daarnaast steunen wij het voorstel van de OESO om in het kader van de enorme jeugdwerkloosheid, te investeren in gesubsidieerde jobs voor jongeren. Het kost immers veel meer om een langdurige werkloze aan het werk te krijgen dan te investeren in tijdelijke gesubsidieerde jobs. Het is volgens ons zinvol om hierin te investeren.

ARBEIDSTIJDEN

Gezien het groeiend personeelstekort moeten de jobs in de welzijnssector aantrekkelijk blijven. Een goede combinatie werk-privéleven is daarbij een troef. Medewerkers en werkgevers willen de arbeid flexibel kunnen indelen, door bijvoorbeeld gebruik te maken van zelfsturende teams, meer autonomie voor de medewerkers over het uitvoeren van de functie, schoolbelcontracten, etc., maar botsen daarbij op de strikte regels rond arbeidstijden.

Ook naar de noden van de sector toe is een aanpassing van de arbeidstijdregelgeving nodig. Onder andere de gewenste continuïteit van de dienstverlening komt in het gedrang door de huidige regelgeving. Een kwaliteitsvolle begeleiding van de gebruikers vraagt om een flexibelere arbeidstijdregelgeving, evenwel met oog voor het welzijn van de medewerkers.

De overheid moet voldoende middelen voorzien voor voldoende personeel om aan de regels te voldoen. Ook bij het invoeren van nieuwe werkvormen dient de overheid hiermee rekening te houden. Dit draagt zowel bij aan de kwaliteitsvolle dienstverlening door de welzijnsorganisaties, als aan de aantrekkelijkheid van de jobs.

De Vlaamse regering moet eveneens aandacht hebben voor het effect van 'hogere wetgeving', i.c. federale en Europese wetgeving, op de welzijnssectoren. Verplichte aanpassingen in de regelgeving naar aanleiding van federale of Europese wetgeving zouden bijvoorbeeld ook in de subsidiëring moeten worden verrekend. Wij denken o.a. aan het Europees verbod om te discrimineren op leeftijd. Daarenboven is de Europese regelgeving niet altijd afgestemd op de realiteit binnen het welzijnsdomein.

Bevoegdheidsverdeling

VERZELFSTANDIGING

Met de overheveling van nieuwe bevoegdheden wordt de noodzaak aan efficiëntere overheidsstructuren nog versterkt. Naast een adviserende rol, is het essentieel dat middenveldorganisaties zoals het Vlaams Welzijnsverbond mee het beheer en het beleid kunnen sturen. Hun knowhow is broodnodig. Dat kan volgens ons best via een grotere verzelfstandiging van de agentschappen. Het middenveld krijgt inspraak en verantwoordelijkheid, hetgeen de beste garantie is voor een correcte en constructieve samenwerking met de administratie en de politieke verantwoordelijken.

Daarbij is het essentieel dat zowel uitkeringen als dienstverlening in één en hetzelfde agentschap worden ondergebracht. Zo moet in functie van het gezinsbeleid de kinderbijslag (uitkering) en de kinderopvang (organisaties) samen door één agentschap aangestuurd kunnen worden.

Onze keuze voor het ‘sociaal ondernemerschap’ versterkt nog deze tendens. Hierbij wensen wij de rol van het departement WVG te behouden, zoals deze vandaag bestaat. Via beheersovereenkomsten kan de Vlaamse Regering sturing geven aan het beleid, de uitvoering, de dienstverlening en de opvolging. We pleiten voor beheersovereenkomsten voor 5 jaar, zoals reeds vandaag gangbaar in de VDAB.

Het Vlaams Welzijnsverbond is voorstander van een Zorginspectie waarmee we in dialoog kunnen treden om kwaliteitsvolle zorg te bieden aan zij die ondersteuning nodig hebben.

FINANCIERING

De over te hevelen middelen ingevolge het Vlinderakkoord zijn ontoereikend om de dynamiek van de uitgaven – bij ongewijzigde regelgeving – op te vangen voor alle sectoren. Hier verwachten wij voldoende creativiteit van de overheid. Deze overheveling mag géén besparingseffect hebben op de over te dragen sectoren. Zo is het in het akkoord voorziene bedrag van 170 miljoen euro voor de revalidatiecentra gebaseerd op de RIZIV-tabel van 2009. Als we deze omrekenen naar vandaag komen we aan een bedrag van 236 miljoen euro of 66 miljoen euro te weinig. Zo moeten ook alle middelen voor FCUD die historisch werden opgebouwd, overgedragen worden.

Voor het Vlaams Welzijnsverbond moeten dan ook extra inspanningen gedaan worden om te komen tot een evenwichtig begrotingsbeleid. Er zijn verschillende mogelijkheden denkbaar. Dit kan via nieuwe middelen uit sociale zekerheid, fiscaliteit of uitbreiding van Vlaamse zorgverzekering of via individuele bijdragen. We pleiten voor een forfaitaire (of in tweede instantie inkomensgerelateerde) verhoging van de premie voor de zorgverzekering. Daarnaast zou men een deel van de inkomsten uit de gewestbelastingen (onroerende voorheffing, successie- en schenkingsrechten) kunnen reserveren voor de opvang van de financiële tekorten (cf. het huidige percentage van de BTW-inkomsten dat wordt overgedragen naar de sociale zekerheid).

WELZIJN, GEZONDHEID EN GEZIN: EEN LOGISCH TRIO

Wij wensen het Vlaams beleidsdomein WVG als logisch geheel te behouden en verkiezen bij elkaar horende bevoegdheden onder te brengen in vier agentschappen. Op die manier wordt de eigenheid van de deeldomeinen gevrijwaard en kan dichte betrokkenheid worden uitgebouwd van de verschillende actoren op het terrein. Deze agentschappen mogen geen bestuurlijke mastodonten met een logge aansturing worden en er moeten structureel dwarsverbanden mogelijk zijn.

Bij het herpositioneren van de over te dragen bevoegdheden, moet de identiteit van de over te dragen sectoren bewaakt en bewaard worden. Vanuit deze identiteit moet gekeken worden waar zij het beste terecht komen.

Zo kan Kind & Gezin een EVA worden, met behoud van zijn huidige bevoegdheden en met toevoeging van de Vlaamse kinderbijslag en het Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten (FCUD). Kinderbijslag moet een universeel systeem blijven met een basisbedrag dat voor elk kind gelijk is. Inkomensherverdeling moet in de eerste plaats via de fiscaliteit geregeld worden. De Vlaamse kinderbijslag kan wel een hefboom zijn in de strijd tegen kinderarmoede door voor hen een hogere toeslag te voorzien en door een automatische toekenning. De middelen uit het FCUD voor kinderopvang moeten na de overheveling behouden blijven voor tewerkstelling in de kinderopvang.

Het VAPH wordt een EVA voor Personen met een Handicap. Naast de huidige bevoegdheden, voegen wij de over te dragen bevoegdheid inzake mobiliteitshulpmiddelen toe. Zo wordt er één hulpmiddelenbeleid voor personen met een handicap gerealiseerd, dat op termijn leeftijdsonafhankelijk moet worden. Hiervoor is voldoende expertise aanwezig bij de gespecialiseerde expertisecentra van het VAPH.

De nieuwe bevoegdheden inzake ouderenzorg, centra voor ambulante revalidatie (CAR), THAB, BeWo, PVT en ziekenhuisinfrastructuur voegen we toe aan het EVA Zorg en Gezondheid. De CAR hebben een kader nodig dat flexibel is en minder regels omvat dan de huidige RIZIV-conventie en vragen een kostendekkend financieringssysteem (zowel voor personeelskosten als voor werkingskosten) dat rechtszekerheid biedt aan de voorzieningen. We pleiten in dit verband voor een uniform Vlaams revalidatieprogramma dat voor elke aanbieder soortgelijke rechten en verplichtingen voorziet. In een overgangsfase kan dit via een Vlaamse convenant met elk revalidatiecentrum afgesproken worden.

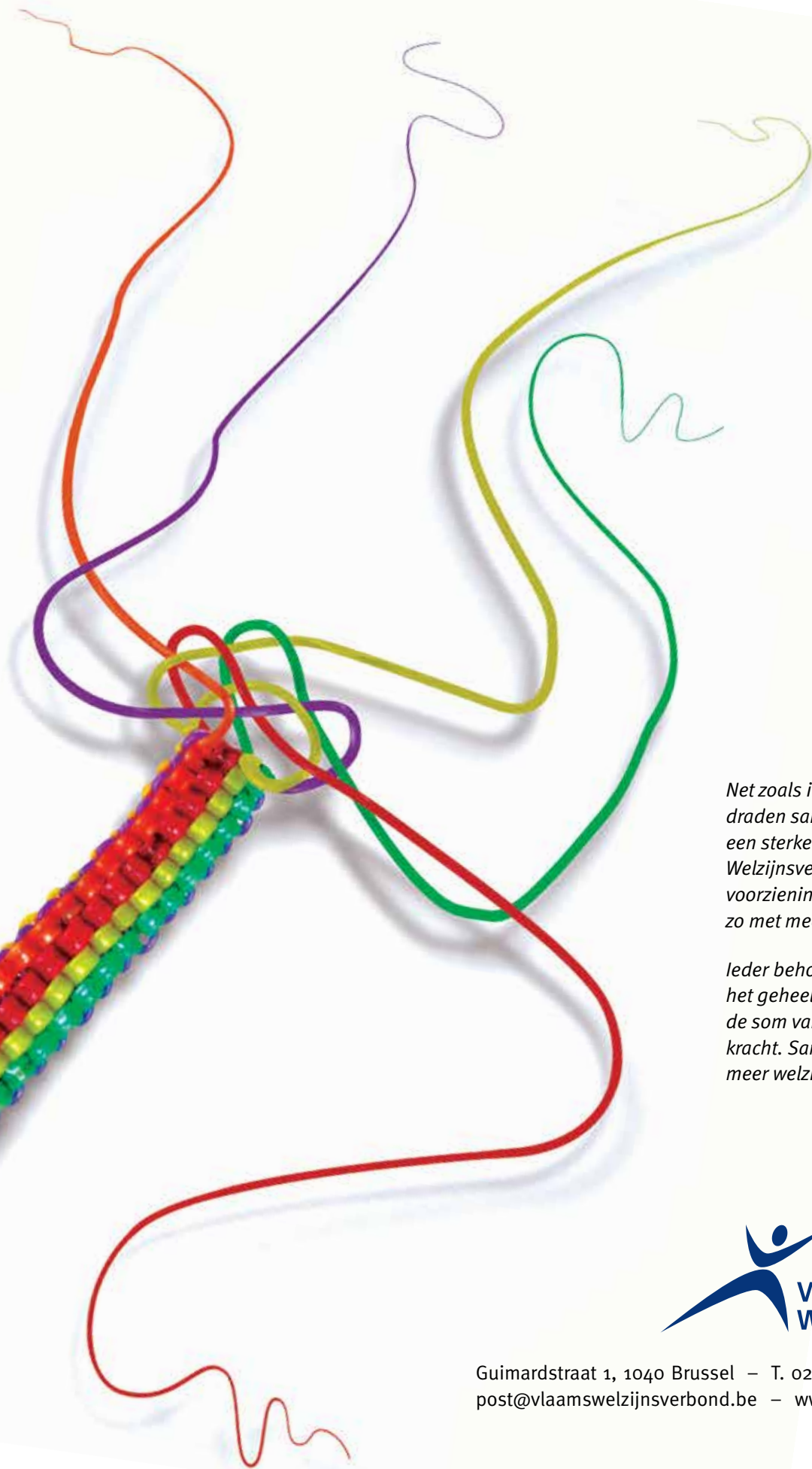
Met de overdracht van het jeugdsanctierecht naar de gemeenschappen wordt Vlaanderen bevoegd voor het bepalen van de maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een misdrijf pleegden, voor de regels van de plaatsing in gesloten instellingen en het beleid in deze instellingen. Het Vlaams Welzijnsverbond kiest voor complementariteit tussen een herstelgerichte, een welzijnsgerichte en een justitiële benadering. Verder pleiten we voor een stevig en coherent sociaal en cultureel beleid, dat bijdraagt tot de levenskwaliteit en integratie van alle kinderen, jongeren en gezinnen, voor de bestrijding van kinderarmoede, voor draagkrachtversterking van jongeren en gezinnen en de uitbouw van één jeugdhulp... binnen het nieuwe EVA Jongerenwelzijn.

Wij vragen de overheden om verder werk te maken van de uitvoering van deze bevoegdheidsverdeling.

Het 10-puntenprogramma van het Vlaams Welzijnsverbond

- » Oplossingen voor de wachtlijsten en de stijgende zorgvragen
- » Meer middelen voor zorg en welzijn
- » Voorkomen van geweld en misbruik
- » Investeren in nieuwe infrastructuur en in uitbreiding (kwalitatief en kwantitatief)
- » Blijvend investeren in zorgvernieuwing
- » Inzetten op het vrijwilligerswerk
- » Realiseren van een regelluw kader
- » De nul-indexering stoppen
- » Werk maken van VIA 5
- » Met nieuwe bevoegdheden nieuwe kansen creëren

*Raad van bestuur
Vlaams Welzijnsverbond,
najaar 2013.*

Net zoals in de scoebidoe veelkleurige draden samengevlochten worden tot een sterker geheel, komen in het Vlaams Welzijnsverbond initiatiefnemers, voorzieningen en sectoren samen om zo met meer kracht te 'werken aan welzijn'.

Ieder behoudt zijn kleur en eigenheid, maar het geheel is duidelijk meer dan de som van de delen. Verbondenheid geeft kracht. Samenwerking leidt tot meer welzijn...

Guimardstraat 1, 1040 Brussel – T. 02 511 44 70 – F. 02 513 85 14
post@vlaamswelzijnsverbond.be – www.vlaamswelzijnsverbond.be